: 50Z

שקרקע נקנית בכסף ובשמר ובחזקה "כך

יולא אמרן אלא דלא ה"ל חמרא לזבוני

אבל ה"ל חמרא לזבוני הא איבעי ליה לזבוני

בומנכי ליה אגר מירחיה ודמי ברזנייתא:

ל) [ע" תוס' קדושין כז. ד"ה ומקומו], ב) [ע"ש

בב"ק עט.], ג) יומא פא.

[פ. מעינה יש. פסמים לב:], ד) [ב"ק נה:], ד) מעילה יש: חגיגה י:

ב"ק כ:, ו) ב"ק שם, ו) [עי' ב"ק כ: דסתמא דש"ם הוא

דהשיב הדר ביה שמואל וכו׳

וכן גירס׳ רש"י ד"ה הדר ביה וכ"נ מתוספות דב"ק

ל: ד"ה אשגוחין, **ה**) גירסת רש"ל כדרבה דאמר רבה,

בשאר יומי מהדרי ליה.

י) [ל"ל מושכר], ל) [שמות כב], ל) גי׳ רש"ל ליטול מי

שעליו למכור יין וכו׳, מ) [ל״ל כרונייםא וכ״א בפרש״י שברי״ף], נ) אי

במקי ממון רעהו אמר רחמנא כו'. ר"מ, **ס**) [ועי' תוס' מעילה יט. ד"ה

אקשיהן,

ס"א חביתא דחמרא

מעילה יט. פסחים

בוג א ב מיי פ״ה מהל׳

טשיו פב מוש"ט ח"ח מי סעיף ט וסי שו סעי קנה סעיף ט וסיי שו סעיי ב וסיי שטו סעיי א: בד ג מיי' פ"ג מהל' גילה ואבידה הלי ג ממג עשין קלח טוש"ע מ"מ סיי שסב סעי' יב:

מרומות הל' ח: בזו ו מיי פ"ד מהלי נוקי ממון הלי יג סמג עשין סו טוש״ע ח״מ סי׳ שלד סעי' ד: שלד סעי' ד: באח ז מיי' פ"ו מהל' מעילה הלכה ז סמג

עשין רי וע"ש בכ"מ: מט ח מיי שם הלי ח: ט י ב מיי פ"ג מהלכות שכירות הלי ג סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' דש :סעי" ה וע"ש בהג"ה

מוסף רש"י

כי יאכל פרט למזיק. תרומה של כהן, אפילו בשוגג, שאינו משלם חומש אלא קרן כשאר מזיק מנמ קון כשמו מויק (פסחים לב:) שאם שפך אוכלין או משקין של תרומה ולא נהנה מהן שאינו חייב (מעילה יש.). שמין בית סאה באותה שדה. אין שמין את הערוגה לנדה, מפני שמפסיד מזיק ששמין אותה בכל שווייה, ורחמנא אמר ובער בשדה אחר ידרשינן בגמ' מלמד ששמין על גב שדה אחרת. אלא שמין בית סאה כמה היתה יפה קודם שנאכלה ממנה הערוגה הזאת וכמה היא יפה עכשיו, והשתא לא משלם כולהו דמיה, דמי שלוקח בית סאה כשהיא בתבואתה אינו מולול בה בשביל הפסד ערוגה אחת כי אם דבר מועט (ב"ק נה:). נטל אבן או קורה מפרש במס׳ מהקדש. מעילה דבגובר עסקינן, לא מעל. דמעיקרא נמי ברשותיה הוי כי השתח ולח שינוי הוא (ב"ק כ:). נתנה לחבירו. קנייה חבירו, דגונר יש לו רשות ליתן, חה יגופי ים כי לשות פיתן, והי שהוליאו לחולין מעל (שם). הוא מעל. הנותן מעל שהוליאה לחולין (מעילה ב.) דכיון שנתנס לו הוליאן מי הקדש לחולין, וחבירו מעל. בכל שיעשה הוא בה. בוער: בכל שיעשה או היא דהא דידיה הוא ועליה דהאיך לשלומי להקדש, כדכמיב ואשר חטא מן הקדש ישלם (חגיגה י:). זאת אומרת. מדקסני דכי דר מחתיה חייב ואע"ג ושלה מדעת הקדש ענד, הקדש שלא מדעת בהדיוט מדעת דמי. בהקדש ליכה למימר שלה מדעת, דדעת שכינה היכה,

הלכך כהדיוט מדעת דמי

פרט למזיק. דלא משלם חומשא היינו מדרבנן אבל מדאורייתא לא משלם אפילו קרן כדמשמע בריש ב"ק (דף ט: ושם) דקתני אכל ד' אבות נכסים שאין בהם מעילה וכן משמע בירושלמי המקין ר"ע אומר ק"ו להקדש במה אנו קיימין (כ) אי 0 במקין רעהו

אמר רחמנא ולא להקדש אי בנוקי

גופו הא תני ר' חייא מקין להדיוט

ואין נוקין להקדש כו' וא"ת והא כי שכירות נקנה בכסף ובשמר ובחזקה יאכל בתרומה כתיב וי"ל דמעילה שכירות ימאי עבידתיה אמר רב חסדא ילפינן חטא חטא מתרומה וא"ת בשכירות קרקע אמר שמואל יהאי מאן דגזיל כיון דמתרומה ילפינן לא לחייב חביצא דתמרי מחבירו ואית בה חמשים אהנאת הקדש כמו תרומה שמותרת תמרי אגב הדדי מזדבנן בנ' נכי חדא חדא בהנאה לזרים וי"ל דכי תמעול מעל חדא מזרבנן בנ' להדיום משלם חמשים נכי רבוי כדאמרינן במעילה (ד' יח:) ים: שבין בית סאה באותה שדה תנן. חדא ילהקדש משלם חמשים וחומשייהו מה פי׳ בקונטרם דאין מדקדקין שאין כן במזיק דלא משלם חומשא דאמר להיות שמין מה שהיתה שוה ערוגה מר בי איש כי יאכל קדש הפרט למזיק מתקיף זו שנאכלת אלא מה שנחסרה בית לה רב ביבי בר אביי להדיום אמאי משלם סאה בשדה זו מדמיו אם היה בא חמשים נכי חדא נימא ליה אנא חדא חדא למכור הקרקע (ג) בשביל אכילת הוה מזבנינא להו יאמר רב הונא בריה דרב ערוגה זו ואין נראה לר"י חדא כיון יהושע יישמין בית סאה באותה שדה תגן דאבית סאה קאי הוה ליה למימר למימרא דסבר שמואל דין הדיום לאו כדין בלשון זכר כמה היה יפה ועוד דבפ׳ גבוה דמי והתנן סינמל אבן או קורה מהקדש הכונס (ב"ק דף נח: ושם ד"ה שמין) בעי בגמרא היכי שיימינן ומאי בעי לא מעל נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא כיון דבמתניתין מפרש בהדיה שומה מעל יבנאה בתוך ביתו לא מעל עד שידור ולמה עלה על דעתו שיעשו עוד תחתיה בשוה פרומה ויתיב ר' אבהו קמיה (ד) אחרת ועוד דמפרש התם סאה בס' דרבי יוחנן ויתיב וקאמר משמיה דשמואל סאין ופי׳ בקונטרס דבית סאה יזאת אומרת הדר בחצר חבירו שלא מדעתו באפיה נפשיה לא שיימינן דמפסיד צריך להעלות לו שכר (6) וא "(א"ל רבי יוחנן) מזיק אלא שמין תחלה ס' סאין ורואין הדר ביה שמואל מההיא וממאי דמההיא כמה דמים מגיעין לבית סאה וחוזרין ושמין כמה נפחת באכילת ערוגה הדר ביה דלמא מהא הדר לא מההיא הדר ואם מתחילה היו שמין ערוגה בס׳ ביה ייכדרבא דאמר רבא הקדש שלא מדעת סאין לא היה מפסיד כלום שאין כהדיום מדעת דמי אמר רבא "הני שקולאי ערוגה ניכרת בהם אבל בבית סאה דתברו יחבית' דחמרא לחנוואה ביומא דשוקא ניכרת הני שתי שומות מנלן דמקרא מיזדבנא בה' בשאר יומי מיזדבנא בארבע לא שמעינן אלא ששמין אגב שדה אהדרו ליה ביומא דשוקא מהדרו ליה ועוד דלמ"ד בב"ק (דף נח:) קלח חביתא דחמרא בשאר יומי מהדרו ליה 🗈 ה' בששים קלחין כלומר בששים שיעורין

כמותו אמאי נקט במתניתין בית סאה

ועוד דפריך התם לכולהו אמוראי מדתני אכלה קב או קביים רואין

אותה כאילו היא ערוגה הטנה

ומשערין אותה מאי לאו בפני עלמה מיקשי ליה אמתני׳ דקתני שמשערין בבית סאה ונראה לר"י דשמין בית סאה היינו בית סאה הנאכל כדקתני בסיפא במילתיה דר"ש אם סאה סאה כו' ובבית סאה תבואה מיירי ולא בבית סאה זרע שאין יכולה בהמה לאכול כל כך ולכך נקט לשון נקבה כמה היתה דבשומת שדה איירי ובעי נמי שפיר בגמרא היכי שיימינן דלא פי׳ במתני׳ כמה תהא השדה גדולה ששמין בה ועוד מספקא ליה דדלמא שמין בית סאה באותה שדה היינו בקרקע עלמו של בית סאה ומפרש סאה בס' סאין וה"ה דפחות או יותר שמין לפי חשבון סאה בס׳ סאין ואיכא מאן דאמר קלח בס׳ קלחין לעולם בס׳ שיעורין כמותו ומאן דאמר תרקב בששים תרקבין ואכלה סאה דמתניתין משערין לפי החי שיעורה ושם מפורש בחיזה שיעור מפסיד מזיק או משביח יותר בתרקב בששים תרקבין או סאה בששים סאין ופריך על כולהו מברייתא אכלה קב או כו' מאי לאו בפני עלמה ששמין הערוגה לבדה בפני עלמה כמה היתה יפה הקרקע עם הזרעין וכמה היא יפה עכשיו כשנאכלו והשתא אמתני׳ גופא לא מלי למיפרך דאיכא נמי לפרושי הכי כדפרי׳ ואין להקשות לפי' ר"י האי בית סאה סאה מיבעי ליה דהכי פריך התם רב הונא בר מנוח לרב פפא דמפרש קב בס׳ קבין ובית כור בס׳ כורין האי בית כור כור מיבעי ליה דהתם לא פריך אלא משום דכי היכי דקתני ברישא קב ולא קתני בית ה"נ הוה ליה למינקט כור ולא בית

כור אלא כמו שהתחיל ברישא: בארתה שדה תגן. חימה היכי מייתי ראיה ממקרקעי אמטלטלי דעל כרחך לא דמו שהרי הכא חביצא דחמרי אין שמין בששים כי החם אלא בפני עצמה וי"ל דהכי מייחי ראיה כיון דמקילין כולי האי במקרקעי אין לנו להחמיר במטלטלין ולומר כל חדא וחדא הוה מובנינא ליה: אהדרן דיה ביומא דשוקא. [7] פירוש קודם שעבר יום השוק ראשון אינו יכול לומר לא אקח אלא מעות אבל עבר יום השוק לא יקח יין אלא מעות דמני אמר כבר היה מוכרו ביום השוק שעבר ואין לו להמחין עד יום השוק הבא אבל יש לו יין עוד למכור לא יכול לומר כן שהרי לא מכר שלו:

קרקע נקנית בכסף או בשטר או בחוקה. דנעל ופרץ וגדר כל שהוא. ובמסכת קדושין (דף כו.) ילפינן להו: שכירות. קס"ד שכר בהמה וכלים: מאי עבידתיה. להקנות עד שימשוך ומאי חזקה בלה משיכה משכחת ליה: שכירות קרקע. השכיר לו ביתו משנתן

לו כסף או שכתבו לו בעלים ביתי ימושכן לך ומסר לו השטר או שהחזיק בו השוכר אין אחד מהם יכול לחזור: **חבילא דסמרי**. תמרים המדובקים יחד קרי חביצא ואית בהן חמשין תמרי: אגב הדדי מיודבנן חמשים נכי חדת. הלוקח יחד אינו נותן בהם אלא מ"ט פרוטות כדי שיחזור וימכור אחת אחת וישכור פרוטה: להדיוט. אם משל הדיוט הוא משלם לו כמו שהן נמכרין ביחד ואין מדקדקין להחמיר עליו כדקאמר טעמא לקמן שמין בית סאה וכו': מה שחין כן במויק. הקדש. אחומשין קחי: שמין בים סחה בחומו שדה סכן. גבי ניזקין דשן בב"ק (דף נה:) כי יבער איש שדה או כרם וגו'ס תגן כילד משלמת מה שהזיקה שמין בית סאה באותו שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ואין מדקדקין להיות שמין האכילה לבדה מה היתה שוה הערוגה זו שנאכלת אלא מה נחסר בית סאה מדמיה אם היה בא למכור הקרקע עם זריעתה מה חסרו דמיו בשביל אכילת ערוגה זו דהיינו קולא גביה דהבא לקנות קרקע לא יניחנו בכך ובדבר מועט יתפשר בפחות דמים. ומקרא יליף לה בב"ק (דף נח:): נטל חבן וכו'. במס' חגיגה (דף י:) פרכינן מכדי מישקל שקליה מה לי בנחה הוח ומה לי נתנה לחבירו ואוקמינן בגזבר שאבני קודש מסורין לו עסקינן דבלאו הכי נמי ברשותו הוה מנחא הלכך לא מעל בהגבהתו: נתנה לחבירו. הוליאה לחולין שקנאה חבירו במתנתו והוא ישלם להקדש: בנאה. גובר לתוך ביתו: לא מעל. והתם אוקימנא כגון שהניחה ע"פ ארובה דלא שנייה:

מתני' ויתיב ר' אבהו גרסינן: ואם אומרם. דכי דר תחתיה מעל ואע"ג דלא שנייה הדר בחצר חבירו שלא מדעת בעלים לריך להעלות לו שכר אפי׳ בחלר דלא קיימא לאגרא דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר דהא הכא שלא מדעת הקדש דר וקאמר דמשלם מעילה להקדש ומדקאמר זאת אומרת ש"מ יליף הדיוט מהקדש לדקדק אחריו: הדר ביה שמואל מההיא. ולא יליף מיניה הדר בחצר חבירו שלא מדעתו של בעה"ב דהא שמעי' ליה הכא דלא משוי דין הדיוט כהקדש: כהדיוט מדעם דמי. שהקדש מונח למעול לכל הבא ואין מוחה בידו ורחמנא אמר מאן דמיתהני למעול ורחמנא ידע: שקולאי. נושאי משאוי: אהדרו ליה ביומא דשוקא. קודם שיגיע יום השוק שיכול למוכרה ביום השוק שיגיע ראשון: מהדרו ליה ה'. דאמר להו אי הוה גבאי ביומא דשוקא ה' הוה שוה: [4] ולא אמרן. דמהדרו ליה ה' אלא דלית לחנוואה חמרא לובוני דהשתא ודאי אי אהדרו ניהליה הוי מזבין ליה: אבל הוי ליה חמרא לובוני. ולא זבין גלי דעתיה דלא הוה מזבין ולא משלמי אלא חביתא דחמרא וכי מהדרי ליה נמי ה' מנכי להו חנווני מה' אגר טרחא כפועל בטל כמה הוא רוצה 0 לישב ולא למכור יין חבית אחת פרוטה פרוטה וישב בטל: ודמי ש ברונייתה. שנותנין למכריז בעיר על היין בשווקים וברחובות יש בבית פלוני יין למכור: ברזנייתא. לשון ברוא דייש"י בלע"ז כלומר יציאת היין הנמכר בברוא בפרוטות. וי"ת שהיו לריכין לשכור חומן לנקב נקב בחביות מפני שהוא של חרם ולתקן ברוא. הנך דמי מנכי להו שהרי פטרוהו מכל אלה:

תורה אור השלם וַ וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ 1 בְּשְׁגְגָה וְיָסַף חֲמִשִּׁיתוּ עָלְיוּ וְנָתַן לַכּהַן אֶת הַלֹּדֶשׁ: ויקרא כב יד

הגהות הב"ח

(מ) גמ' להעלות לו שכר הא א"ל רי יוחנן: (ג) תום' ד"ה וכו׳ במה קיימין אי בהכשר נזקין: (ג) ד"ה שמין וכו' למכור הקרקע עם זריעתה מה חסרו דמיו נשביל אכילת ערוגה: (ד) בא"ד שיעשו עוד שומא אחרת:

הגהות הגר"א

(מ"ל ר' יוחנן) [א] גמ' (ח"ל ר' יוחנן) תא"מ: [ב] שם ה'. נ"ב וכ"ה ברא"ש אבל גירסת רי"ף ורמב"ס ד' ומפרש הרמב"ס דבחבית לעולם יכול לשלם אלא דבמעות משלם כמו ששוה בשעת תשלומין ולרש"י בשעת תשנותין ונרשייי הוא להיפך דבמעות לעולם ה' משלם אלא דבחבית י) מפנט מנח לפופית כו': [ג] רש"י ד"ה ולא אמרן כו'. נ"ב אבל רמב"ס ורח"ש מפרשים דחחי חיום השוק דחי אית ליה לזבוני שוה לשאר יומי לרא"ש מהדר ה' ולרמב"ם ד' בנ"ל (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ד"ש ס"ק ח' י'): [ד] תום' ד"ה אהדרו. פי' נ"ב ורא"ש מפרש ביום השוק ממש ובכל יום השוק ולא דוקא ששברו ביום השוק:

לעזי רש"י

דייש"י [דוישי"ל]. נקב בחבית, ברז.